

“ኦሮሙማ ይውደም፤ ኢትዮጵያ ትቅደም!” ማለት ምንድን ነው ችግሩ?

አምባቸው ደጀኔ (ከወልዲያ)

“የማይቆነጥጡት ልጅ ሲቆጡት ያልቅሳል” ይባላል። አመለስታለሁ።

ከሰሞንኛ ጉዳዮች አንዱ አማራው በመለዋ ኢትዮጵያ የሚደርስበትን የዘመናት ግፍና በደል ማለትም መገደል፤ ከሥራና መኖሪያ መፈናቀልና ንብረት መዘረፍ አንዲሁም በቁም መቃጠል ለመቃወም በነቂስ ወጥቶ ያሳየው ፍጹም ሰላማዊ ሰልፍ ነው። እንደዚህ ያለ ሰላማዊ ሰልፍ ምናልባት አደገ በሚሉ ሀገሮች ይታይ ይሆናል እንጂ በአፍሪካ የመጀመሪያ ሊባል የሚገባው ይመስለኛል። ይህ ሰልፍ ደምቢዶሎ ላይ ቢሆን ኖሮ ... ሆ! ምን አገባኝ ልጅ።

በነዚህ የአማራ ሰልፎች በርካታ መፈክሮችና የብሶት መግለጫ ጽሑፎች ታይተዋል። ከነዚህ ሁሉ በጣም ትክክለኛ ሆኖ ያገኘሁት በአቢኤን ጣቢያ በአባገዳዎች ሲመነዘርና ሲብጠለጠል የነበረው በርዕሴ ላይ ያስቀመጥኩት መፈክር ነው።

የቃላት ስንጠቃ አያስፈልገም። ኦሮሙማ ማለት ልዩ ትርጉም አስከፊተሰጠው ድረስ ሽመልስ አብዱሣና አቢይ አህመድ የሚያራምዱት በአጠቃላይ ኢትዮጵያንና በተለይ ደግሞ አማራን በቆንጨራና በሜንጫ ቆራርጦና በአሳት አንድዶ ከምድረ ገጽ የማጥፋት ዘመቻ የሚመራበት ትልቅ ፍልስፍና ነው - ከኦሮሞነትም ሆነ እኔ ከማውቀው ጤናማ ኦሮሞ ጋር ፈጽሞ አይገናኝም፤ ወዳጄ ፍቅሪ ቶሎሣና የአንድ ወቅት የሥራ ባልደረባዩ ኮሎኔል ዱሬሣ ዋሞ አማራን አሰልፈው አንገት ሲቀሉ ታየን። ጄኔራል ደምቤ ቡልቶና ጄኔራል ካሣየ ጨመዳ የአጣየን ከተማ ሲያነዱ ይታያችሁ። ጃደኛዎች እሸቱ ቱራና በዝና ብቻ የማውቃት እህቴ ደራርቱ ቱሉ የአንደኪያ ከተማን ከነኗሪዎቿ ሲያጋዩዋት ይታያሉ። ... ስለዚህ ኦሮሙማ በደገ ኦሮሞ ስም የሚሸቀጥበት የአቢይ አህመድ ሰይጣናዊ ፍልስፍና እንጂ ኦሮሞን የሚወክል አይደለምና በተለይ የሚዲያ አባላትና አካላት ይህን አውነት የማስረዳት ኃላፊነትና ግዴታ አለባችሁ። ይህ ፍልስፍና ከጥንቱ የኦሮሞ መስፋፋት ጋር እንኳን በምንም መንገድ የማይገናኝ ፍጹም ዲያቢሎሳዊ ፍልስፍና ነው። ኦሮሙማ በጥሬ ትርጉሙ ኦሮሞነት ቢመስልም ሃቁ ግን በኢትዮጵያችን በአሁኑ ወቅት በሰሜን ሸዋ፣ በመተክል፣ በሐረርና ድሬዳዋ፣ በወለጋ፣ በባሌ ወዘተ. ዐይኑን አግጦ የምናየው ዜጎችን በማንነታቸውና በዜግነታቸው አንዲሁም በሃይማኖታቸው ምክንያት የፌዴራሉና የኦሮሞያ ክልል በሚያቀርቡለት ዘመናዊ የጦር መሣሪያና በባህላዊ ሜንጫ አማራን መጨፍጨፍ፣ ሕጻናትንና ሴቶችን በቤት ውስጥ ቆልፎ ማቃጠል፣ ሀብት ንብረትን መዘረፍና ከተማን ውደማ ማድረግ ነው። ይህ ያልወደመ ማን ይውደም ታዲያ? ይህ ፍልስፍና አንዲጠፋ ካልተዘመተ በማንና በምን ላይ ይዘመት? ኦሮሙማ የኢትዮጵያውያን የሳልውና ሥጋት እንደመሆኑ ከይውደም መፈክርም ባለፈ ሁሉም በሞረሽ ተጠራርቶ ከአሁኑም በባለ ብዙ ጠባሳ ሣያሳርፍብን በቶሎ መደምሰስ ይኖርበታል። አለበለዚያ ማንም አይተርፍም።

“ፋሽዝም ይውደም፤ ጣሊያን ትቅደም!”፤ “ናዚዝም ይውደም፤ ጀርመን ትቅደም!”፤ “ጽዮናዊነት ይውደም፤ እሥራኤል ትለምልም!” ብሎ መመኘትም ሆነ ለአውናዊነቱ መታገል ስህተቱ እምን ላይ ነው? እርግጥ ነው ለፋሽስቶች መፈክሩ የሞት መርዶ ነውና አይወዱትም ብቻ ሳይሆን አምርረው የሚፋለሙት መሆኑ ግልጽ ነው። ከዚህ አኳያ አሁን የምናየው የኦሮሙማ እንቅስቃሴ የኦሮሞነት ወይም የኦሮሚያ ተብጬው ወያኔ-ሠራሽ ክልል መገለጫ እንዲሆን ካልተፈለገ በስተቀር በምንም መንገድ ኦሮሙማ ማለት ኦሮሞ ሊሆን አይችልም። ስለዚህ ኦሮሞና ኦሮሙማን መለየት ያሻል። በተጠቀሰው ቲቪ ቀርበው ራሳቸውን ለትዝብት የዳረጉ አባ ገዳዎችም ይህን አውነት ካለወቁ ዘመድ አዝማድ ይምከራቸውና እንዲረዱት ይደረግ። ደግሞም ከአንድ ምንጭ እንደሰማሁት እነዚህ አባ ገዳዎች በቃላት ስንጠቃ የአማራን ሰልፎች አወገዙ እንጂ የሰልፎቹን ምክንያት ጠቅሰው ለአማራ ሕዝብ መጨፍጨፍ እንዳችሁ የሀዘን ሰሜት አልገለጹም። አሳዛኝ ነው። ይህ ዓይነቱ መጨካከን አያቀባብርም። ኦሮሞና አማራ የተዋለደና ብዙ የጋራ ሕይወት ያሳለፈ፣ አሁንም እንኳን ቢሆን የላይኞቹን የተጠየፈው የታችኛው ክፍል (ሕዝቡ) በአምቻ ጋብቻ የሚተሳሰርና በዕድሩም፣ በዕቁቡም፣ በፅዋ ማሳበሩም፣ ... አብሮ የሚኖር ሠርገኛ ጤፍ ነው። ወደፊትም መቼም ቢሆን እንለያይም።

ወደተረቱ ልመለስና ነገራን ልቋጭ። “የማይቆነጥጡት ልጅ ሲቆጡት ያልቅሳል” አንዲሉ የሻዕቢያን የመቶ ዓመት የቤት ሥራ ከወያኔዎች በልዩ ብልጠት በመረከብ ተሸክመው የሚንከራፈፉት ኦሮሙማዎች (ኦሮሞዎች አላልኩም!) አማራንና ሌሎች ኢትዮጵያውያንን በኢትዮጵያ ምክንያት እንዳሻቸው መግደልና ማፈናቀልን እንደመብት ስለወሰዱት እንደምናየው ቃላትን በመሰንጠቅና በትክክለኛ አጠቃቀማቸው ለመረዳት ባመፈለግ የአማራን ሕዝብ ሰልፎች በመፈክሮች ብቻ ምን ያህል ለማጠልሸት እየተራወጡ እንደሆነ በአግራሞት አያስተዋልን ነው። ይህን ክስተት “የምጣዱ አያለ የአንቅቡ ተንጣጣ” በሚለው ብሂል መግለጽ እንችላለን። አማራ ደግሞ ለተረት - “እናቱ ወንዝ የወረደችበትና (እናቱ) የሞተችበት እኩል ያለቅሳል” ብለንም ነገራችንን ይበልጥ ሕይወት መስጠትም ይቻላል። እስኪ አሁን ምናቸው ተነካ? አነሱ በተረዱት መንገድ ብንወስደውስ ከመሳደብና አንገትን ከመቁረጥ የትኛው ኃጢአት ነው የሚከፋው? “አፈር ያብላህ” ብሎ መሳደብና የአርጉዝ ሴት ሆድ ቀድዶ ጽንሰን ለግች እናት ማስታቀፍ፣ ንጹሐን ዜጎችን ቤቱ እንደሞላ ጠቅጥቆ በአሳት ማንጨርጨር ምን ምን ናቸው? በተገኘው ዱላና ዘመን ባፈራው የጦር መሣሪያ ለዐርባና ሃምሳ ዓመታት ሲቀጠቀጥ የነበረ አንድ ሰው ደብዳቤውን

ወይም የደብዳቤውን አባትና እናት ድንገት በንዴት ሳት ብሎት አንዳች ክፉ ቃል ቢናገር ነገርን ሆን ብሎ በማጋነን የበዳይን እንክን በተበዳይ ትንሽ ግድፈት ሳቢያ በማጠየም የጥፋተኝነትን ሚዛን ለማስጠበቅ የሚደረግ አጉል መውተርተር ካልሆነ በስተቀር ስህተቱ እምን ላይ ነው? ይህን ስል ታዲያ እነሱ በወሰዱትም ቢወሰድ ማለቴ እንጂ አማርኛ እንዲህ ያለ ቅሌት ውስጥ ለመግባት ያቺን ጦሰኛ መፈክር እንዳልጻፉ መቶ በመቶ እርግጠኛ ነኝ። በአንዱ ሰልፍ ላይ የኦሮሚያን ባንክ እንዴት ይጠብቁ እንደነበር አላያችሁም? “አማራነት የሰውነት የውኃ ልክ ነው” ሲሉ በዚያን ሰሞን ሰምቼ “ጉረኞች!” ብዬ ሰቆባቸው ነበር።

ይልቁንስ አራጆች ሆይ! ለማይቀረው አርማጌዴዎን ተዘጋጁ። የእስካሁኑ መንገድ ለእናንተ ቁልቁለት ነበር። ከአሁን በኋላ ያለው መንገድ ደግሞ ለእናንተ አቀበት ሲሆን ለታራጆች ግን ቁልቁለት ነው። ትንሽ ጊዜ እንዳለቻችሁ ብደብቅ ግን እናንተ ራሳችሁም ትታዘቡኛላችሁ። በሉ ግድያውንም ቃጠሎውንም ተል ተሎ ቀጥሉ። ማንና ለምን ዓላማ እንደላካችሁ ስለምረዳና ምክር የማይመልሳችሁ የሥነ ልቦና ደዌ ሰለባ እንደሆናችሁ ስለምገነዘብ “እንዲህ አድርጉ፤ እንዲህ አታድርጉ” በሚል ምክራን አላባክንም። ይቅናችሁ።